BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 57-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 133 Vineri 17 Mai 1940
12 Pagini
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tarifuI poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei. UNIV.-SPORT 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Coordonare economică

Noile organe și noile norme de conducere și de reglementare a întregei noastre economii, anunțate de d. președinte al consiliului de miniștri, corespund necesității de directivă unitară, de coordonare, resimțită în deosebi în vremurile în care schimbul de mărfuri dintr'o țară în alta nu mai este cel normal.

Nu numai pregătirea tehnică în toate domeniile spre a pune oștirea în situația de a face față tuturor împrejurărilor, nu numai aprovizionarea îndestulătoare pentru populația țării, constituesc punctele principale din reglementarea economiei naționale.

Simțământul elementar de prevedere cere ca producția să nu sufere nicio stingherire, ca aparatul general al economei țării să meargă în ritm viu spre a se putea reînoi neîncetat proviziile date consumului.

In agricultură, în industriile de tot felul, în înlesnirea comerțului, în accelerarea transporturilor, principiul conducător trebue să fie ca productivitatea și schimbul să fie mereu intensificate, pe de oparte spre a garanta aprovizionarea, pe de alta spre a avea mereu la îndemână depozite pentru eventualitățile ce se pot ivi.

Directiva unitară trebue să fie bazată pe o statistică reală, controlată; dela această inventariere care să constitue certitudinea posibilităților noastre, trebue să pornească împlinirea lipsurilor, completarea compartimentelor unde articolele nu sunt suficiente, procurarea materiilor prime industriilor de mare consum, stabilirea prețurilor potrivit costului, etc.

Economia generală a unei țări în deosebi în clipele tulburi, de frământare și de răsturnare a regulelor obicinuite ale schimburilor, trebue să aibă o unitate de comandament, unde să domnească viziunea clară a tuturor laturilor vastei probleme de care depinde însăși puterea de rezistență a unei națiuni.

Măsurile cari se iau într'un domeniu, nu trebue să pornească unilateral; trebuesc dinainte studiate efectele cari ar putea să aibă orice decizie fie în ce privește fixarea prețurilor maximale, fie în ce privește cuantumul taxelor puse pe anumite obiecte ori articole.

Coordonarea tuturor deciziilor cu caracter economic, este primul pas spre o bună, înțeleaptă și prevăzătoare gospodărie.

OLANDA ȘI INDIILE OLANDEZE

Chiar mai înainte ca armata germană să atace Olanda, chestiunea Indiilor olandeze făcea obiect de discuțiuni și preocupări serioase. Se înțelege că acum, când Olanda se află în război cu Germania, și grijorările privitoare la soarta și viitorul întinselor posesiuni coloniale ale Olandei au devenit mult mai acute și mai grave. Așa fiind, socotim că unele date asupra situației, precum și asupra însemnătății economice, politice și strategice a acestor posesiuni prezintă interes pentru publicul cititor.

O hartă comparativă, în ce privește suprafața, între Indiile olandeze și Olanda. Olanda este în partea de jos, la stânga

Se știe că Olanda este una din cele mai importante Puteri coloniale de pe pământ. In adevăr, pe când suprafața teritoriului olandez din Europa trece abia de 34 de mii de kmp., posesiunile olandeze au o suprafață în cifră rotundă de 2 milioane kmp., ceeace înseamnă de 60 de ori mai mult decât întinderea Olandei.

De asemenea, în ce privește populația, pe când Olanda n'are mai mult de 8 milioane și 500 de mii de locuitori, populația Indiilor olandeze se apropie de 70 de milioane de suflete. Și sunt insule cu o densitate de populație cum rar se întâlnește la țările din Europa. Bunăoară, densitatea medie a insulelor Java și Madera este de aproape 320 de locuitori pe kilometru pătrat.

Având porturi moderne și orașe mari, ca Batavia cu 440 de mii de locuitori, Soerabaja cu 350 de mii, Indiile olandeze au, prin fertilitatea solului și bogăția subsolului, o importanță economică de primul rang. In adevăr, aceste insule, care cuprind partea cea mai mare a Arhipelagului malaez și sunt socotite ca făcând parte integrantă din teritoriul național olandez, au o producție foarte bogată de cafea, ceai, tutun, orez, porumb, etc. Producția cauciucului reprezintă 32% din producția totală a acestui articol. In trestia de zahăr, vin după Cuba, care este cea dintâi pe pământ sub raportul culturei trestiei de zahăr.

In ce privește bogăția subsolului din Indiile olandeze, este de ajuns, credem, să cităm următoarele cifre: ca producătoare de petrol, sunt socotite după America și Rusia, extracția ei în ultimii ani, atingând aproape 6 milioane și jumătate de tone. Cositorul, care se extrage din Indiile olandeze, reprezintă a șasea parte din producția totală de cositor. Pomenim în treacăt că din peninsula Malaca dela Sudul Indiei se extrge a patra parte din producția totală a cositorului. Subsolul Indiilor olandeze conține, de asemenea, bogate zăcăminte de cărbuni.

(Continuare în pag. 2-a)

CETĂȚENII AMERICANI SFĂTUIȚI SĂ PĂRĂSEASCĂ ITALIA

Washington, 14 (Rador). — D. Hull a declarat Marți ziariștilor că cetățenii americani sunt sfătuiți să părăsească Italia.

Corespondentul agenției „Reuter" subliniază că aceasta constitue o modificare a atitudinei guvernului american în ce privește posibilitatea intrării Italiei în război. In adevăr, acum zece zile, d. Sumner Welles a declarat că departamentul de stat nu examina eventualitatea de a se da un asemenea avertisment.

FAPTE ȘI MANIFESTĂRI SEMNIFICATIVE

Luptele ce se desfășoară pe frontul occidental, după cum rezultă din însuși textul diferitelor comunicate și din telegramele corespondenților de ziare, depășesc în intensitate orice închipuire. Forțe distrugătoare uriașe deoparte și de cealaltă au fost puse în mișcare și o bătălie fără precedent în istorie este în curs.

Opinia publică mondială urmărește cu adâncă emoțiune groaznicele peripetii ale „războiului modern" și care, după cum lasă să se înțeleagă diferitele comunicate nu ar fi decât acțiuni preliminare ale grozăviilor ce au să se desfășoare atunci când grosul forțelor va fi angajat.

Dar dacă faptele de arme reținincordată atențiunea generală, pe planul politic internațional se petrec în acelaș timp fapte de o importanță semnificativă și care trebue subliniate.

Astfel în Italia manifestațiile în contra „abuzului de control naval franco-britanic" continuă și se extind în toate centrele mari italiene. O telegramă a agenției „Stefani" arată că asemenea manifestații au avut loc ieri nu numai la Roma ci și la Milano, Turin, Bolonia, Genova și multe alte orașe și că toate s'au terminat prin aclamări vibrante la adresa Ducelui. Ambasadele franceză și britanică la Roma sunt păzite de forțe polițienești pentru a nu fi expuse manifestațiilor studențești. Corespondentul din Roma al agenției Reuter a transmis ieri că lordul Hardwicke, membru al Camerei Lorzilor și prieten personal al d-lui Bruno Mussolini, a fost pălmuit Luni seara într'un local din Roma și reținut apoi timp de două ore la poliție sub motivul că hârtiile sale nu erau în regulă. Lordul Hardwicke adaugă corespondentul, militează de multă vreme pentru o apropiere cât mai strânsă între Anglia și Italia.

Pe de altă parte, agenția „Stefani" anunță că Marți la orele 12 la Roma o mulțime formată din popor și studenți a făcut o manifestație de simpatie la ambasada Germaniei unde consilierul ambasadei a ieșit la balcon mulțumind „pentru manifestația de simpatie făcută Germaniei aliate".

Concomitent cu aceste manifestații și desigur ca o urmare a lor, în afară de protestele adresate de ambasadorii Franței și Angliei, se anunță că cetățenii britanici turiști sau în trecere prin Italia au fost sfătuiți de consulatul britanic din Roma să părăsească Italia și că cetățenii britanici stabiliți în Italia și cari vor să plece nu sunt descurajați s'o facă.

In acelaș timp, d. Hull a declarat Marți ziariștilor că cetățenii americani cari se află în Italia sunt sfătuiți să părăsească această țară.

Mai trebue subliniate, tot pe planul politic internațional, diversele manifestări din statele americane.

Astfel d. Hull, secretarul departamentului de Stat, într'o conferință rostită în fața membrilor societății americane de drept internațional și-a exprimat convingerea că evenimentele din Europa nu vor trece fără să atingă și Statele Unite.

„Statele Unite — a spus d. Hull — puse în fața condițiilor actuale, nu au altceva de făcut decât să amplifice programul de construcții militare pentru ca el să fie deplin potrivit să apere securitatea și interesele drepte ale noastre".

Pe de altă parte guvernul american a făcut demersuri la Berlin pe lângă guvernul german cu privire la bombardarea orașului deschis „Bruxelles", demersuri la care, până ieri, Germania nu răspunsese încă.

In acelaș timp d. Roosevelt a primit diferite rapoarte dela observatorii americani asupra războiului din Europa, rapoarte pe care, după cum a anunțat d. Early, secretarul d-lui Roosevelt, acesta le examinează împreună cu consilierii săi.

Ministrul de externe al Argentinei, d. Cantillo a luat inițiativa propunerei ca toate statele americane să-și revizuiască politica de neutralitate în sensul a o transforma, date fiind evenimentele din Europa, într'o atitudine de nebeligeranță.

D. Hull a recunoscut în fața ziariștilor americani, că, într'adevăr a primit din Buenos-Ayres un raport diplomatic cu privire la această propunere.

Și un alt fapt care mai trebue menționat este că s'a supus Congresului la Washington o moțiune prin care se cere desființarea clauzei „cash and carry" astfel încât aliații să poată cumpăra pe credit din Statele Unite produse care nu au un caracter militar.

Iată o serie de fapte care, coroborate cu atitudinea presei americane, indică, desigur, că și dincolo de ocean desfășurarea evenimentelor militare din Europa accentuiază preocuparea generală.

OLANDA A INCETAT LUPTA

Londra, 14 (Rador).- Agenția „Reuter" transmite:

Se anunță oficial că comandantul suprem al forțelor olandeze a dat o proclamație de încetare a luptei.

PROCLAMAȚIA COMANDANTULUI SUPREM CĂTRE ARMATĂ

Paris, 15 (Rador). — Legația Olandei comunică:

Comandantul suprem al armatei olandeze a adresat o proclamație prin care cere trupelor să depună armele:

Proclamația adaogă: „In Zeelanda lupta continuă".

Hotărîrea a fost luată în ziua de 14 Mai, către sfârșitul după amiezei.

Trupe inamice în foarte mare număr, au reușit să treacă de forturile Moerdyk și să ocupe Rotterdamul, după un puternic bombardament al acestui oraș.

Centrul țării era astfel deschis înaintării grosului trupelor inamice, iar „linia apei" era amenințată să fie întoarsă.

In aceste împrejurări, și pentru a evita distrugerea țării, comandantul suprem a fost de părere că orice rezistență era inutilă și deci urma să fie abandonată.

In conformitate cu hotărîrea luată de guvernul olandez, aflat la Londra, starea de război între Olanda și Germania, continuă să existe.

STAREA DE RAZBOI CU GERMANIA SE MENȚINE

Londra, 15 (Rador).— Un funcționar superior din personalul legației Olandei a declarat Miercuri dimineață că proclamația generalului Winkelman se adresează numai „trupelor ce i-au parte la lupte, iar nu și unităților navale. Ne aflăm mai departe în stare de război cu Germania", a adăogat el.

Controlul financiar al Soc. Națiunilor in Bulgaria a fost desființat

Sofia, 14 Mai (Telegraph-Orient). — Primul ministru Filof a comunicat azi în Sobrania că controlul financiar în Bulgaria instituit de comisiunea financiară a Ligii Națiunilor a fost ridicat. Comisarul Ligii Națiunilor împreună cu controlorul Băncei Naționale părăsesc la 28 Mai Sofia. Controlul financiar în Bulgaria a fost instituit de Liga Națiunilor în 1928 când i s'a dat Bulgariei un împrumut de 4 miliarde leva pentru sprijinul levei.

IN BELGIA TOȚI BĂRBAȚII DELA 16 LA 35 DE ANI VOR LUA ARMELE

Bruxelles, 14 (Rador). — *Ministerul apărării naționale a dat următorul ordin:*

Toți tinerii între 16 și 35 de ani, făcând parte din rezervele recrutării, trebuie să ia armele. Ei vor fi chemați în acest scop de autoritățile comunale. Scutiții și amânații trebuie să răspundă și ei la acest apel. Cei scutiți definitiv nu vor fi înrolați.

PERMISIONARII FRANCEZI PENTRU MUNCILE AGRICOLE CHEMAȚI LA CORPURI

Paris, 14 (Rador). — *Ministerul de război a dat ordin ca toți acei cari au permisii pentru muncile agricole să se prezinte la corpurile respective în zilele de 16 și 17 Mai.*

LORDUL HARDWICKE PĂLMUIT INTR'UN LOCAL DIN ROMA

Roma, 14 (Rador). — Corespondentul agenției „Reuter" transmite:

Lordul Hardwicke, membru al Camerii Lorzilor, a fost pălmuit într'un local de noapte din Roma Luni seara pentrucă a aruncat depe masa sa un afiș antibritanic.

Lordul Hardwicke a fost apoi reținut două ore la poliție sub motivul că hârtiile sale nu erau în regulă.

Lordul este prieten cu d. Bruno Mussolini și militează de multă vreme pentru o apropiere cât mai strânsă între Anglia și Italia.

Suedia ia măsuri împotriva parașutiștilor

Stockholm, 14 (Rador). — In urma celor întâmplate în Olanda și Belgia, s'a creiat în cadrul armatei suedeze un corp de armată pentru apărarea internă, care să impiedece acțiunea parașutiștilor.

Anglia interesată la menținerea statu-quo-ului in Indiile Olandeze

Londra, 14 (Rador). — Ambasodorul Marei Britanii la Tokio a făcut o vizită ministrului de externe Japonez și l-a informat că Marea Britanie este interesată la menținerea statu-quoului în Indiile Olandeze și că ea nu are intenția să intervină acolo.

BĂTĂLIILE DIN BELGIA ȘI OLANDA

OFENSIVA GERMANĂ PE LINIA MEUSEI. — IN SECTORUL ROTTERDAM

Armatele germane, care au pătruns adânc în teritoriile Belgiei și Olandei, sunt în plină acțiune ofensivă. După ce au străpuns în mai multe puncte liniile principale fortificate — canalul Albert dela nord-est și zona frontierei orientale și au ocupat ducatul Luxemburg și orașul întărit Liège—trupele germane au întreprins atacuri violente, atât în regiunea muntoasă a Ardenilor, dela sud, cât și mai la nord în regiunile Famenne și Conoroz, spre a atinge fluviul Meusa, exercitând o presiune din ce în ce mai puternică asupra trupelor aliate franco-belgiene.

In regiunea Ardennes, care are numeroase obstacole naturale, trupele franceze au opus rezistență pe linia Virton—Pays Caumais—Neuf-Château—Marche; iar mai la nord, în regiunile Famenne și Conoroz, pe linia Marche—Liège, trupele belgiene au avut de susținut lupte crâncene, în condițiile cele mai grele.

In cursul zilei de 14 Mai trupele aliate franco-belgiene au fost nevoite să se retragă spre vest pe linia Meusei, între Sedan și Namur.

Sedan e situat la sud-vest de frontiera Belgiei, pe Meusa, la o distanță de 20 km. est de Mézières și 80 km. est de Longwy, unde este punctul terminus al vechei linii Maginot; iar Namur este situat la nord de Dinant și vest de Liège, la confluența Meusei cu Sambre.

In după amiaza aceleiași zile trupele germane — după comunicatul comandamentului lor — au atins localitatea Mézières din apropiere de Charleville, din zona frontierei de nord franceze și cursul Meusei între Givet, Dinant și nord de orașul Namur, ajungând la Dyle.

După planul fostului ministru belgian al apărării naționale, Albert Devize, — plan ce a fost executat — s'a organizat sistemul de apărare al frontierei orientale și al canalului Albert cu alte două linii de apărare în spatele acestora prevăzute cu obstacole defensive dispuse pe cursurile Meusei și al Escautului.

Cum prima linie principală defensivă, cu cheia strategică Liège, a căzut, acum trupele belgiene și franceze, au luat poziție pe linia a doua defensivă, de-alungul cursului Meusei.

Cum se explică retragerea forțelor franco-belgiene pe linia a doua de apărare?

Belgienii au avut de apărat mai întâi linia lor principală defensivă, de-alungul frontierei orientale, prelungită de linia fortificată a canalului Albert, cu 14 până la maximum 18 divizii, pe o lungime de front de 255 km., — ceea ce înseamnă 85 la sută din frontiera franco-germană, care prezintă o lungime de 300 km sub forma liniei Maginot.

Situația frontului în Belgia și Olanda în ziua de 14 Mai

Străpungerea liniei defensive a canalului Albert și a liniei principale orientale, în câteva puncte; precum și ocuparea orașului întărit Liège, cu toată rezistența unora dintre forturile înconjurătoare, de către trupele germane, presupune, fie anumite lacune ale acestui sistem defensiv belgian, fie efectele distructive ce le-au avut atacurile în massă ale aviației germane de bombardament, și ale tankurilor grele și mijlocii precum și puterea mult sporită a focului artileriei și a unităților motorizate și blindate, în raport cu puterea focului armamentului din timpul războiului mondial.

Așa se și explică trecerea rapidă a trupelor germane prin regiunea Ardennes prin forțarea liniei muntoase între Longwy și Vesdre.

Cu toate că aceste trupe s'au angajat într'un coridor lung de aproape 90 km., cuprins între Liège-Namur, pe cursul Meusei și frontiera de nord franceză, puternic fortificată și s'a izbit de cealaltă linie fortificată de belgieni cuprinsă între Mézières — Dinant—Namur, fiind astfel expuse atât atacurilor pe frontul de înaintare, cât și pe cele două flancuri, totuși, ele au străpuns dintre Longwy și Anvers față de mijloacele distructive, ca și de metodele noui de atac ce le-au avut și aplicat germanii.

Această linie în sectorul Namur și această linie în sectorul Namur înaintând spre nord de acest oraș în direcția Dyle.

Bătălia este în curs pe linia Meusei și centrul său de gravitate pare a fi în sectorul Namur.

In nord-vestul Belgiei, trupele germane au trecut canalul Turnhout, la sud-est de orașul cu acelaș nume și au atins localitatea Grande—Sette.

In Olanda situația trupelor olandeze este critică, din cauza numeroaselor străpungeri făcute de germani a liniilor lor de apărare; a ocupării orașelor Rotterdam, Breda și Rosendaal din regiunea de sud-vest, ca și a înaintării unor coloane motorizate în direcțiile Utrecht.

Germanii au anunțat că trupe britanice ar fi încercat operațiuni de debarcare în câteva puncte ale coastei olandeze. Lipsesc informații din sursă britanică în privința acestor operațiuni.

R. SEIȘANU

IN FRANȚA

O baterie de artilerie grea franceză în plină acțiune.

SCRISORI DIN BELGRAD

IUGOSLAVIA ȘI SITUAȚIA DIN BAZINUL DUNĂREAN

de dr. D. GREGORIC

Belgrad, Mai

Încordarea situației din Mediterana a produs în Belgrad oarecare îngrijorare. Dela începutul războiului, Iugoslavia a păstrat cea mai mare liniște, luând o atitudine de cea mai strictă neutralitate față de ambele părți beligerante. Hotărîtoare pentru aceasta a fost nestingherirea nici unui interes iugoslav, din cauza războiului din Vestul și Nordul Europei. Evenimentele au fost urmărite însă cu atenție, dar și cu sentimentul inexistenței vreunui motiv, ce ar îndreptăți o oarecare neliniște. La acestea contribuie și restabilirea bunelor relațiuni ale Iugoslaviei, cu toți vecinii dela frontierele sale.

Dacă însă pericolul de război se va întinde în bazinul Mării Mediterane, el va avea o anumită serie de urmări, de care n'ar putea rămâne neatinsă nici Iugoslavia. Deocamdată, nu se poate prevedea dacă tensiunea politică dintre Londra și Roma va avea alte consecințe. Sigură este însă necesitatea schimbării situației de acuma, prin măsuri mai drastice pentru apărarea neutralității și independenței țărilor balcanice.

In această situație, legătura neschimbabilă existentă și cu celelalte state balcanice, și în special cu România, este o contribuție valoroasă pentru apărarea Sud-Estului. Stimularea din diferite părți a ideei unui nou pact balcanic — care de câtva timp era pe planul al doilea — va reînvia probabil, în unele capitale ale acestui teritoriu. Bineînțeles, situația generală din bazinul dunărean este cu totul altfel, de cum a fost și este în Scandinavia.

Trebue ca la aprecierea situației generale să pornim dela premisa că diferite teritorii europene au situații geopolitice și strategice cu totul diferite. Este deci imposibil de a trage analogii și de

(Continuare în pag. 2-a)